

66 J 304.

66 J 304

Národní knihovna ČR
Historické fondy

66 J 304

Národní knihovna

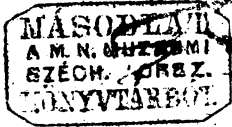

1002297196

36 A' MOSTAN
KEGYELMESEN URALKODÓ
RÓMAI CSÁSZÁR
ÉS
APOSTOLI MAGYAR KIRÁLY
MASODIK
LEOPOLD
Ő FELSÉGÉNEK,

1790-dik esztendőben, Szent András Ha-
vának 15-dik napján Pösonyban tar-
tatott szereztsé

MEG-KORONÁZTATÁSÁNAK
RÖVID LE-ÍRÁSA.

44
P O S O N Y B A N
Wéber Simon Péter írójával's betűivel.

Ex Museo
Hungarico

66 J. 304

KNIHOVNA
KUBELÍKOVA
(SZÉLLOVA)

Bé-vezetés.

Ambár a' Magyar Országi Királyok most az első szülöttség jussán következnek egy más után az uralkodásba, és minden Királyi Jussoknak bírásában, mind azonáltal szükség, hogy valahányszor valamelly új Király az Uralkodásban bé lép az 1723. esztendőbeli 3. Törvény tizikkely szerént magát mentől elébb meg-koronáztassa,

Ez a' Koronázás olyan tselekédet, melly által a' keresztény szokás szerént az ujjonnan választott Királynak a' szokott fel kenés után a' Sz. Korona fejére

fel tétetik, és az ország zímerei által adódnak. Ez a' szokás Sz. István Király idejétől fogva vétettetett bé. Mert midőn Ő a' királyi Koronát Silvester R. Pápától meg nyerte volna, ezzel Astrikus Püspök által Esztergomban meg is koronáztatott.

Ez a' korona 53 Saphirokkal 50 Rubinokkal egy nagy Smaragdral, és 338 gyöngyökkel vagyon fel-ékesítve, és 9 Mark és 3 untzia leg-jobb aranyot nyom. Ennek történeteit méltó itt egy két szóval elő adni. Venczel Király ezt magával Cseh Országban vitte vala el, de kevés idővel azután ismét Bavariai Ottonak viszfza küldötte, onnan az Erdélyi Vajdának Lászlónak kezei közzé került, aholott egy darab ideig tartatott, mind addig míg ismét Magyar Országban viszfza nem jött. Erzsébeth Sigmond Császár Leánya, és Albert Király Felesége, elvitte vala ismét magával Posthumus László fiával Austriában, és által adta Fridrik Császárnak, a' kitől Corvinus Mátyás Király által 60000 aranyokon váltatatt viszfza. Ennek halála után Jánosnak az ő nem hites ágyból született

Fiá-

Fiának Kezei közzé jutott, a' ki mindaz-
 által a' maga Hazája eránt való Szeretet-
 ből, nem gondolván semmit az ő nékie
 ajánlott Török segítségével, azt Ulászló Ki-
 rálynak által adatta. A' Mohátsnál va-
 ló Szerentsétlen ütközet után Sulimán Tö-
 rök Császár birtokában esett, a' ki azt
 ismét Zápolya Jánosnak adta, kinek ha-
 lála után az ő Özvegye Isabella azt is-
 mét Erdélybe vitte, az honnan első Fer-
 dinand Király kezéhez vevén, Posonban
 vitette. Onnét ismét Bétsbe, Rudolf
 Császárral Prágában, és Második Mátyás
 Király által ujra Posonyban vitetett. In-
 nét ismét Bethlen által el-ragadtatván Ó
 Zólyomban, és annak utánna Erdély
 Országban Ecsedre vitetett. A' Niklas-
 burgi Békeség után ismét Trentsénbe,
 innét Eleonora Királyné meg-koronázá-
 sára Sopronyban, és végtére ujra Po-
 sonban, jött Rákóczi György alatt való Ze-
 nebonák alkalmatosságával nagyobb bá-
 torfág kedvéért Györbe, Rákótzí Ferenz
 alatt Bétsbe és hatodik Károly Császár-
 nak meg-koronázása végett ismét Po-
 sonyban hozatott, az holott az 1715 esz-
 tendőbéli 38-dik Törvény tikkely, sze-

rént mint törvényes örözetének helyén 1784-dik esztendeig tsendesen maradt, a' melly nevezett esztendőben Második József Császár által Bétsbe vitetett. A' kinek 1790 esztendőben történt halála előtt kevés napokkal az Ország Rendjei által nagy pompával Budára, onnét ismét a' mostan kegyesen és szerentsesen uralkodó 2-dik Leopold Császár meg-koronázása véget ismét Posonban hozattatott, és onnan ujra Budára visszsa vitettetett.

A' Koronázás alkalmatoságával ezen Korona a' Királyoknak, és az uralkodó Királynéknak Fejeire, a' Királyok Felelégeinek pedig tsak jobb vállokra szokott tétetni. E' mellett az Ország Kleodiumaihoz tartoznak még: Sz. István Királynak királyi Páltzája, arany almája, Fegyvere, Palástja, Kesztyűje, és Saruja-is, az ezüst Keresztel egyetemben, a' melly az Apostollágot jelenti. Ezek ennek előtte Visegrádba, azután pedig Posonyban tartattanak, most pedig a' Budai Királyi várban vagynak. Mind ezen drágafágok egy veres bársonnyal meg-béleltetett vas ládátskában tartanak, melly az Palatinus, Ország Primás-

la,

fa, a' két Korona Őrzők, és más egy-
 néhány Fő rendek petsétjeivel vagy on
 bé-petsételve. Rendszerént két Korona
 Őrzők vagynak, a' kik rangban a' Posony
 Vármegyei Fő Ispány, és az Ország Bá-
 rói után űlnek. Ezeknek az Ország Gyű-
 lésében a' világiak közzűl kell válafttat-
 ni, mindazáltal ezen Hivatalban való
 űresléget szabad a' Királynak Ország Gyű-
 lésén kívűl-is arra alkalmas személlyel
 ki pótolni, a' kit annakutánna az Ország
 Rendjei az Ország Gyűlésében szoktak
 hivatalyában meg-erősíteni,

Az Orzágnak régi szokása 'szerént
 a' Királyt az Esztergomi Érsek szokta
 meg-koronázni, a' ki a' Kalotsai Érseknek,
 és más Püspököknek segítségé által szokta
 ezen szent foglalatotsfágot végbe vinni. Ez
 eránt való elsőfég felett 2-dik Maximilián
 koronázása alkalmatotsfágával az Eszter-
 gomi Érsek, és a' Palatinus között vetélkedés
 támadott vala, és az eránt való ítéletté-
 tel, hogy mellyikének légyen elsőfége a'
 Király koronázásában az Ország Rend-
 jei oleibe terjesztetett, a' melly mindazál-
 tal Nádasdy Tamás Palatinus halálával
 abban maradott, mindazáltal az Eszter-

gomi Érsek után a' Palatinusnak-is kötelességében áll, a' Koronázás körül lévő Pompák felől rendelkezéseket tenni, a' melly a' 3-dik Károly Császár, és a' Nagy M. Trézsia koronázásaikból ki tetstzik.

A' 14-dik századnak kezdetében, mind a' választás, mind a' Királynak meg-koronázása a' Pest mellett lévő Rákos mezején vitetett végbe. Az azután következett Koronátziók pedig Fejér váron tartattanak. Minekutána pedig ezen Város a' Török birtokába jutott, 1. Ferdinand Király e' helyett Pofont választotta, a' hol a' maga fiát Maximilian Hertzeget-is meg-koronáztatta. 3-dik Ferdinánd Császár pedig mivel akkor Pofonyban a' rend kívül való dög halál' uralkodott, Sopronban koronáztattott-meg.

A' Koronázás körül való szokások pedig e' következendők: Mihelyest az Ország Gyűlése ki hirdettetik, a' melly a' Királyi, vagy ha a' Király nevedékeny volna, a' Palatinusi hivogató levelek által (melly a' Püspökök, Ország Bárói és Fő rendjeihez személy szerént, a' Vármegyékhez; Káptalanokhoz, és Királyi Városokhoz pedig közönségesen a' Királyi

lyi magyar Kantzellária által szokott küldettetni.) Azonnal a' Vármegyékben közönséges Gyűlések tartatnak, a' melyben az Ország eleibe terjesztendő Panaszok ki dolgoztatnak, a' Nemesi Irend közzül különös követek rendeltetnek, és azoknak bizonyos Utasító Írások adatatnak ki. A' Káptalanok, és Királyi Városok részéről-is ugyan az léssen. Annakutánna Szállás rendelők neveztetnek. A' magyarok számára való Szállás rendelés a' Királyi Fő lovász Mester, a' Németekére pedig a' Császári Udvari Fő Szállás Mester kötelességei. Az élelemre szükséges dolgoknak árra-is a' megnevezett Fő lovász Mester által ki, szabattatik. A' Királyi Fő ajtón álló pedig a' jó rend, és bátorlágra vigyázni tartozik.

ELSŐ SZAKASZ.

A Koronázás előtt való Pompákról.

Minekutánna az Ország Gyűlésére ösz-
ve hívatott Ország rendjei, a' ki neve-
zett napon Posonyban öszve gyűlekeznek,
azonnal az Orzágnak négy Rendjei köz-
zül egy bizonyos Követtség rendeltetik,
a' melly a' meg-koronázandó Fejedelem-
nek az Ország egyben gyűlését hírré ad-
ja, és ötet az Ország Gyűlésére való meg-
jelenésre kéri. (a) A' Király bé-jöve-
lére rendeltetett napon az Orzágnak
minden Rendei az Ország határán meg-
jelennek, a' holott a' szabad mezőn egy
pompás sátor üttetik fel. (b) Onnan a'
Fe-

(a) Moltától fogva az Austriai Ház uralkodik,
ezen követtség mindenkor Bétsben, most pe-
dig egy Posontól 3 orányira fekvő Schlofz-
hóf nevű Királyi Kastélyban ment véghez.

(b) A' mostani alkalmatossággal, ez a' Kárdiná-
lis Primás H. Battyáni József nyári paletájá-
ban esett meg. Ugyan is 1790-ben 10-dik
Novemberben dél után 12 órakor meg-ér-
kezett ő Felsége a' maga fő Komornyikjá-

**Fejedelemnek , a' ki az alatt vagy
Petronellán , vagy Farkasfalván mű-
lat egy különös Követség által tud-
tára**

val Hertzeg Rozenberg , és Fő lovász mes-
terével Hertzeg Ditrichstainnal egyetemben ,
lovagolván előtte 12. tzipfrán fel-öltözött
Pósta Tisztek. Az őszve fereglett Ország
Rendjei, a' kik ő Felfégét a' Palotának bal
részén várták vala , az ő Felfége Hintója
eleibe mentenek, és a' nevezett Palotában
fel-késérték. Itten a' fő szobában egy Ki-
rályi szék vala fel-állítva, a' melybe ő Fel-
fége fel-ülvén , a' Primás ő Eminentziája fon-
tos beszédét *) meg-halgatta, és arra kegyel-
mes feleletet adott, melly meg-lévén fel-üle
ő Felfége a' bé-menetekre készített Pom-
pás hintóban , és a' Palota előtt álló
Katonaság első köszöntő lövést teve , melly
után a' várban lévő ágyuk is el-lövettette-
nek , és minden harangok meg-húzatattanak.
E' képpen a' Primás palotájából a' város-
ba való bé-menetel el-kezdődött.

*) Ezen beszéde a' Primás ő Eminentiájának , több é-
kes beszédekkel edgyütt, mellyek a' Koronázás után
külömb külömbféle Méltóságoktól mondattak, Wé-
ber Könyv nyomtató Urnól Magyar nyelven ki-ad-
va találatnak.

tára adatik, hogy az öszve gyűlt Ország Rendjei az ő szereztsés el-érkezését a' határ szélén várják. E' meg-lévén a' sátorban vezettetik, és vagy az Esztergomi, vagy annak nem lételeiben a' Kalotsai Érsek által tartatni szokott fontos beszéddel fogadtatik, ki is arra felelvén az Ország Rendjeit kéz tsókolásra botsátja. E' meg-lévén a' Posonyi várban lévő ágyúknak, és minden harangoknak hangzások alatt el-kezdődik a' Dunán fel-állított álló hídfelé a' városban való bé-menetel. (c) Az úgy nevezett Vedritzi

---

(c) Most ezen bé-menetel az úgy nevezett vám kapun tartatott, az holott egy a' várostzimerét példázó Győzedelmű kapu állittatott fel. Onnan jött a' Sz. Mihály kapuja felé, a' hol a' város előljárói várakozván, ő Fel-fégét a' város Birája egy Deák nyelven tartatott beszéddel meg-köszöntette. Ekkor az ágyuk másodszor el-löveltetnek. A' Primási külső Palotától fogva az úgy nevezett Sz. Mihály kapuig az itt őrizeten lévő Gránátéros katonaság két fort állott, a' ka-

tzi Kapunál szokta ő Felfégét várni a' város Tanátssa, az holott a' város Polgár

kapunál pedig két rendben áll vala a' Kirázi Regementbeli Német lovasfág. A' kaputól fogva a' belső városban lévő Primási Palotáig állanak a' városi egy formán felöltözött hat rendbeli gyalog seregek ki-eresztett zászlóval, tábori és török muzsikákkal. A' városi Tanátsházi, és Sz. Mihály kapui tornyokból zengettenek az egymást felváltó dobok és trombiták. Minek utána ő Felfége a' Primási Palotához, mint a' maga ki-rendelt szállásához meg-érkezett volna, bé méné az udvari Kápolnában, mellynek bé menefelénél ő Felfégét már előre a' papi Rend várja vala. Ő Eminentziája a' Primás személyesen énekelte az úgy nevezett *Téged Isten dítserünk*; és az ágyúk harmadikszor lövettettének ki. Ezen pompás be-menetel, mellynek szépségét le-írni majd lehetetlen, e' szerént tartatott. 1. ment egy magános Császári Híntő. 2. A' Fő Rendeknek lovászi, és tselédjei. 3. A' Vármegebéli lovas Nemesfég. 4. A' Fő és Al-lovasz

gár mestere ő Felsőjét el-fogadja, és a város kútsait egy arannyal ki-varrott bársony párnátskán által adja, melyet ő Felsője kezeivel illetve rövideden feladni szokott. A' városi Polgárlágnak tiszteség tévő késérése mellett a' városi Tanács ő Felsőjét hajadon fővel a' Királyi várban késéri, a' holott a' Papi rend és az Ország Fejeitől el-fogadtatik az Várbéli Templomban vitettetik, és ottan a' Téged Isten ditsérőnek el-énekel-tetik.

Hogy-

---

vász mesterek ő Felsőjének lovászszazaival, és vezeték paripáival. 5. A' Császári és Királyi dobosok és trombitások. 6. A' Császári udvari Furirok. 7. A' Magyar világi Fő Rendek, a' Magyar és Német udvari Komornyikokkal paripákon. 8. A' Királyi belső titkos Tanácsosok a' magok Tisztjeikkel, ki ki a' maga rangja szerént. 9. Ő Felsője maga személyében, a' kit az udvari Nemes Ifjak a' Magyar Test őrző sereggel lóháton kísértének. 10. A' Császári Német Test őrzők a' hintó mellett, és azok után egy osztály Német lovaság,

Hogyha a' Koronázás előtt a' Palatinusi hivatal üres lenne, tehát mindennek előtt annak szükség helyre állíttatni. Ez választás által szokott meg-esni, a' midőn a' Király két R. Katholikus, és két Protestáns választatandóknak neveiket tulajdon kezeivel egy tzedulátskára fel-írja, a' melly az egyben gyűlt Ország Rendjeinek petsét alatt által adattatik. (d) Ezt a' Primás fel-szakasztja, a' választandóknak neveiket közönségesen el-olvasa, mellyre a' Palatinus köz fel-kiáltással választatik, és azonnal a' Primás által az Ország Rendjeinek követése mellett a' Királynak bé-mutattatik, a' ki is a' választást meg-erősíti, és az esküvést tölle maga előtt el-fogadja. —

A' Koronázás előtt való nap a' Palatinus a' Korona őrzőkkel, és az arra választatni szokott Fő Rendekkel a' Királyi várba fel-mégyen, az holott a' Korona,

---

(d) Most ezen levél fel nem bontatott, hanem ő Fellegének negyedszülött fia LEOPOLD SÁNDOR választott az Ország Rendjeinek közönséges meg-egyezésével Palatinusnak.

na, a' hozzá való ékesfégekkel együtt a' fellyebb említett ládátskába, e' pedig egy Királyi Hintóba tétetetik, mellyben elől két belső Titoknokok, hátul pedig a' két Korona őrzők ülnek. Ezen hintó előtt megyen a' Palatinus a' Püspökökkel együtt, mellesleg egy osztály korona őrző sereg, hátulról pedig az azon alkalmatoslágra ki-rendelt követek paripákon. A' városi Tanács a' Sz. Mihály Kapunál várja, a' tiszteség tévő városi Polgárfággal együtt a' városi nagy Templomban késérvén, a' holott a' ládátka a' segretyébe vitetik, be-zárattatik, az ajtaja pedig a' Palatinus, és Korona őrzők által be-petsételtetik, a' kik a' kúlsot magokhoz veszik. A' tisztek pedig, és a' Korona strásái kívülről strásályák, nem különben a' Templom is, mellynek kúlsá egy Pisoni Káptalanbéli Úrnak által dattatik, őrizet alá vétetik.

MÁSODIK SZAKASZ.

A Koronázás alatt való Pompákról.

A Koronázásra rendeltetett Napon mint egy reggeli 8 óra tájban, bé-mennek a' Korona őrzői az arra rendeltetett Király személyét viselő követekkel együtt a' meg-nevezett Templom segrestyéjében, fel-nyitják a' Ládátskát, fel-tézik a' Koronát a' hozzá valókkal együtt egy különös Asztalra, és a' mellett maradnak, mind a' Király el-jöveteléig. A' Palást, Kesztyű és Paputs-is ugyan azon úttal a' Fő óltár mellé helyheztetni szokott asztalra tétettetnek.

Fel-gyülekeznek egyfzersmind az Ország Fő Rendjei-is a' ki rendelt órára, nég pedig a' Papi rend a' Nagy Templomba, a' Világi Fő rendek pedig az Ország Házához, az honnan a' Nemesek ugyan a' Királyi Helytartónak, az Ország Bárói, és Magnások pedig a' Palatinus vezérlése alatt a' Várba fel-mennek

B

a'

a' Királynak a' Koronázásra való le-vite-lére. A' Várból való le-menetel pedig illy rendel tartatik.

A' Fő Rendek a' magok rangjok sze-rént elől lovagolnak, azok után pedig az all-rendek, és az Udvariak. Ezeket követi a' Palatinus, ez után a' Magyar Héroldus és a' Fő Lovász Mester ki vont fegyverrel mindnyájan lóháton. Ezután A' Ő Felfége Magyar öltözetben, kinek jobb felől a' Magyar nemes Testörzö Sereg, bal felől a' Császári Német Test örzök, mellette pedig a' Városi Tanács le-vett süveggel megyen. A' Városi Polgári gyaloglág az utzákon két felől áll, Fegy-verrel, zászlókkal, tábori, és török Mu-sikákkal.

A' Templomnak nagy Ajtajánál vár-ja Ő Felfégét a' Papi Rend Mise mondó ruhákban, mellynek elején a' Primás a' meg-szentelésre rendelt szentelt vizet elei-be nyutja, és a' Kalotsai Érsekkal e-gyetemben trombiták és dobok harsogá-lai között bé-vezeti a' szent helyre, a' ho-vá már előre a' Papi rend bé-ment vala. Ő Felfégének a' Templomban való bé-meneteleivel annak ajtaji azonnal bé-zá-rat-

ratva tartatnak mind addig, míg Ő Felfé-
ge a' templom közepén fel állíttatni szo-
kott Királyi székben fel nem ül. Az arany
gyapjas vitézek, és az udvari belső ta-
nátsosok számára különös helyek vagy-
nak ki-rendelve. A' főbb Rendű Alszo-
nyok számára pedig különös magosan
épült néző helyek állíttatnak fel. (e) Mi-
neikutánna Ő Felfége a' meg-nevezett
Templom belső helyében egy kevés ide-
ig mulatoz; elől mégyen a' Papi Rend,
az Apostoli Keresztet vivén, az udvari
Fő Marschalnak, és némelly Fő Rendek-
nek vezérlések alatt, ezeket követik, a'
Nádor Ispány által ki-rendeltetni szokott
tíz fő személyek az Országnak, és a'
Tartományoknak zászlóival (f) az Or-
szág

B 2

szág

(e) A' Nápolyi Király, Királyné, és a' Királyi
házból jelenlévők számokra a' Templomnak
egyik ablakában kívülről egy fából épült
néző hely állíttatott vala fel, a' honnan a'
jelen lévő Felfégek a' mostani Koronázás-
pompáját alkalmasan nézhették.

(f) Ezek jelentik azon 10 Országokat, melyek-
ből állott régenten Magyar Ország, úgy-
mint

szág Héroldja a' Korona őrzők, és a' Korona őrzők, és az Ország Bárói az Ország Klenodiumaival (g) ezek után még a' Király a' két Érsekek között, ezt követi a' Magyar Országi Fő Udvari Marschal, és a' Magyar és Német Test-őrző Seregeknek Kapitánnyai, két oldalról mennek a' Magyar és Német Nemes Test-őrző vitézek, és e' fzerént még a' Felsőge Doboknak, és Trombitáknak harfogása alatt egészlen a' Nagy Oltárig az holott azok, a' kik az Ország Klenodiumait viszik az Oltárnak jobb, az az a' Evangéliom felől való részén sorba állanak. A' Király pedig az ott készített Királyi székbe bé-ül, kinek jobb

---

mint Magyar Országot, Dalmátziát, Horvát Országot, Schlávoniat, Bosniát, Galitziát, Lodomériát, Serviát, Kumániát, és Bulgáriát.

(g) A' Fő Komornyik a' Keresztel, a' Fő Pohárnok, a' Sz. István kardjával, a' Horvát Országi Bán az Arany almával, az Ország Bírása a' Királyi Páltsával, a' Nádor Ispán a' Koronával, és a' Fő Lovász-mester kivont fegyverrel.

jobb keze felől áll az Ország Palatinusa a' tíz zászló vivőkkel, bal felől pedig a' Fő Lovász mester mezítelen fegyverrel, a' más öt zászló vivő Fő Rendekkel együtt. Az Ország Primása pedig által vészti az Ország tüzimereit; és helyhezetti azokat az óltárra. Azonnal a' Felső-ges személy egy bársony párnátskára le-térdepel, kinek is a' Primás a' Keresztet a' meg-tsókolás véget által adja, és ötet a' ditséretesen és igazán való Uralkodás-ra inti, mellyel a' koronázandó személy két újjait a' fel-nyittatott Evangyéliomra tévén meg-esküszik, mellyel egyszersmind magát az Igasfágnak fen tartására, és ki-fizolgáltatására le-kötelezi. (h) Ezzel el-énekeltetik a' minden Szenteknek Li-

B 3

táni-

(h) Hogyha a' Király ifjú idejére nézve a' ~~Li~~ tet le-nem teheti, tehát azt vagy a' Nádoz Ispán, vagy más arra rendeltetett Fő ember teszi le a' Királynak Lelkére. Így Posthumus László Király helyett annak meg-koronáztatásának alkalmatosságával az ő Attyafia Czillei Gróf esküdött meg az Ország Törvényeinek meg-tartására.

tániája, és más Könyörgések, a' Misében bé-vett szokások szerént, de mindjárt fel emeltetik két Püspökök által, és az Udvari Fő Marschalnak, és a' Királyi Komornynak késérésekkel az Óltár háta megé vitetik, és a' fel-kenésre el-készítettik. Ezek után két közelebb álló Püspökök a' Királyt közre vévén az Óltár eleibe vezetik, az holott a' Primás az ő jobb karját a' bé-avatándóknak (Catechumenorum) olajával meg-keni, egy imádságot a' mise mondó könyvből el-mond, ismét a' két válla-közt meg-keni, és újra egy más Könyörgést el-mond. Mellyel a' Király ismét az Óltár háta megé vezetetik, az holott az olaj le-töröltetik, a' Püspökök által a' Királyi székbe vezetetik, és ott a' Fő Komornynak, és Udvari Fő Marschalnak segítői által Sz. István ruhájiban fel-öltöztetik.

Ezzel a' nagy mise mindjárt el-kezdődik, és az Evangyéliomnak olvasásával ő Felfége újra az Óltár eleibe vitetik, az hol egy gráditsal fellyebb lépven, térden álva el-véfi az Ország Primásának kezeiből a' Sz. István kardját, a'
mise

mise könyvben lévő ilyen igékkel: *Végyed ezen Szent Fegyvert, mint Istennek ajándékát, mellyel az Izrael Népének ellenségeit meg-fenyíted.* Ezzel a' Fegyver tölle ismét el-vétetik, és hüvelyébe tétetvén véle fel-övedeztetik. E' meg-lévén ő Felsőge a' Nép felé fordul, a' fegyvert ki-rántja, és kereszt formára véle három vágást téfszen annak jeléül, hogy kész az Isten ügye mellett, és a' Vallás mellett hartzolni. A' Király a' fegyvert hüvelyében viszsa dugván újra le-térdepel. A' Primás pedig fel-veszi a' Koronát, és azt a' Palatinusfal együtt ő Felsőgének fejében tévén imádkozik. Hasonlóképen a' Királyi páltzát, jobb kezében, az arany almát pedig bal kezében adja. A' Sz. István kardját pedig az, a' ki vinni szokta kezeiből el-vész, és ekképen a' megkoronázott Király, a' Királyi Páltzát, és az arany almát kezeiben tartván, a' Primás, és a' jelen lévő Püspökök által elől menvén, a' tíz zászlós Urak, az Ország Héroldja, a' Fő Lovász mester, hátulról pedig a' Fő Udvari Marsall, Fő Komornyik, és a' két rendbéli Testőrző Seregek Kapitányai, a' Királyi Székhez ki-

tetik, és abba fel-ültetetik. Mellyel a' *Téged Isten ditsérünk* el-énekeltetik, minden harangok meg-húzzattatnak, a' dobok és trombiták harognak, és a' várban az ágyuk el-lövettetnek. A' katonaság is köszöntő lövést teszen, és a' Palatinus által adatott jelre egyenlő szóval felkiáltatik: *Élyen a' mi Urunk, és Királyunk!* A' Primás a' szokott könyörgéseket el-mondja, áldást ad, és az Evangéliumot el énekei. Az alatt a' Királytól a' Püspökök által a' Korona, Királyi páltza, és az arany alma el-vétetnek, és által adattatnak azon Fő Uraknak, a' kik azokat vinni szokták, kik a' Királyi szék előtt állanak. A' Királynak pedig az Evangélium könyve a' Püspökök által a' meg-tsókolás véget oda nyújtatik, és a' *Híszek egy Istenbe* el-énekeltetik. Ezek után a' Király az arra ki-rendeltetett Püspökök által egy kárpit alatta a' nagy oltár eleibe bé-vitetik, az holott le-térdepelvén egynehány aranyat vét az arra rendeltetett ezüst tsélszébe, és a' Primás által eleibe nyújtatott Keresztet meg-tsókollya. Ezzel ismét a' Primás, és Püspökök által ujra a' Királyi székhez késértetik,

és ott a' Korona fejére ujjonnan fel-té-
tik. Egy kevés idő múlva ismét fejéről
le vétettetik, és a' Palatinusnak által a-
dattatik, 'ki is azt egy arra végre va-
ló bársony párnátskára le-téli.

Ezen fel,'s alá való járásban az Ország
Klenodiumai a' föld felé tartatnak, és is-
mét fel-egyenesttetnek. A' Mise mind a'
Sákramentom ki-osztásáig rend szerént
foly, a' midőn a' Király két Püspökök
által vezetettvén az Úr vatsoráját magá-
hoz véli. Ezzel ismét a' Királyi székben
fel-ül, és a' Palatinus által a' Korona
újra fejében fel-téttetik. A' misének vé-
ge lévén a' Templom ajtai fel-nyitvatnak,
mellyel a' Király veres, fehér, és zöld
posztóval bé-borítatott deszkázaton gya-
log a' Franciskánusok Temploma felé kö-
vetkezendő rendel kísértetik. Elöl mé-
gyen a' Fő és al rendű Nemeség, azok
után a' zászlókat vivők, a' Magyar Or-
szági Héróld, a' Fő udvar mester, és egy Pap
Úr, a' ki a' Király előtta' kereszttet viszi. Ezek
után méggyen a' Király, jobb keze felől pedig
a' Kalotsai Érsek, kiket követnek a' több
Püspökök, és egynehány osztály gyalog
katonaság. Az Ország Kintstartója, a'

hozzá tartozandókkal, hátulról mégyen ló háton, és a' Koronázás emlékezetire arany és ezüst pénzeket szór ki a' nép között,

Az említett Franciskánusok Templo-
mában fel ül a' Király egy három grádits-
nyi magosfágu Királyi székbe, és azon
Fő és al rendű Nemesek közzül, a' kik-
nek neveiket a' Palatinus előre való vá-
lasztásából a' Magyar Országai Kantzellá-
rius fel-olvassa, *Arany lovas vitézekké* té-
szi. Ezek egymás után a' Királyi szék
eleiben menvén térdre esnek, kiknek vál-
laikat a' Király a' Szent István Kardjával
gyengén meg-illeti. Ezzel mind a' Ki-
rály, mind a' hozzá tartozandó Fő Ren-
dek a' készen álló paripákra fel-ülnek,
és innen az előbbi rendel a' Misericordi-
ánusok piatzán építetett, és veres, fejer,
és zöld posztóval bé-húzatott álló helyfe-
lé mennek, a' holott a' Király a' Palati-
nusfal, a' két Érsekekkel, az Ország Bí-
rájával, és a' Magyar Kantzelláriusfal
együtt a' meg-nevezett magasan épült
álló helyre fel-mégyen, és ott az
Esztergomi Érsek, mint Ország Fő Kan-
celláriusa által elől mondani szokott es-
küvés formája szerént jobb kezét fel-tart-
ván

ván az egész nép előtt meg-esküszik. Melly által magát arrakötelezi, hogy az Isten Anyaszentegyházát, a' Papi Rendet, az Országnak Főbb és al-rendű Nemesfégét, a' Királyi Városokat, és az Országnak minden Lakosait a' magok juszaiban, szabadságaikban, és régi bevett törvényes szokásaikban a' már kiadott Királyi Ajándék Levél értelme szerént meg-tartja, minden embereknek igazságot szolgáltat, a' második András Király Törvényét, a' 31-dik tizikkelyt kivévén meg-nem rontja, a' Magyar Ország Határait, és mind azt a' mi Törvény szerént ahoz való el-nem idegeníti, és meg nem kisfebbíti, végezetre mind azoknak, a' mellyek az Ország Rendjeinek köz Javára, betsületére, és hasznára tzeleznének tehetlége szerént elő-mozdítója lészzen, Mellyek után az öszve fereglett nép egy szívvvel, és szájjal kiáltja: *Éllyen a' mi Urunk, és Királyunk!* és az' ágyúk és apró puskák másodszor lövettetnek ki. (i)

A'

(i) A' Nápolyi Király, Királyné, és a' Királyi Házból valók, ezen Pompát egy által el-

len-

A' hitnek le-tétele után le-szállván a' Király a' meg-nevezett álló helyről az egész pompa mégyen lovagolva a' Duna felé, az úgy nevezett *Király hegyéhez*, a' melly szintén úgy három féle színű posztóval vagyon bé-húzza. (k) Fel-menvén a' Király ezen hegyre ki-húzza a' Szent István Kardját hüvelyéből, és a' Világ négy részeifelé keresztet vág, annak jelül, hogy az Országot kész mindennemű ellenség ellen óltalmazni. Mellyel az egész népnek öröm kiáltásai, és az ágyúknak dörgései között a' Királyi Várban viszsa tér. Az egész Koronázás pompáját bé-rekeszti az említett Várban való Királyi ebéd; az holott egy négy szeg formára meg-terítet asztalnál egy pompás Királyi székben a' fő helyen ül a' Király a' Királynéval (hogy ha jelen vagyon)

---

lenben való épületből nézték. A' tehetősebbek számára pedig a' piatznak egynehány részén néző helyek valának fel-állítva.

(k) Ezen sok számú rőf posztók a' pompa végén a' nép között szabad prédára szoktak keresztetni.

gyon) és a' Királyi házból valókkal, jobb oldalon az Esztergomi, és Kalotsai Érsekek, bal oldalon az Ország Palatinusa. Az Ország Bárói ki ki a' maga Hivatalya szerént a' Királynak udvarolnak, az Ország több Rendjei pedig más Palotákban vendégtetnek. (1)

Az ez alatt valalamellyik Királyi szobában le-téetett Ország Klenodiumai, három napig az egyik Korona őrzőnek jelen

---

(1) Ezen alkalmatossággal egy arra végre építetett fa sátorban egy egész ökör szokott meg-süttetni, mellyből a' Fő Asztalnok egy darabot az Asztalra fel-víszén, a' többi pedig a' népnek adatik. A' mostan uralkodó Felsőges Király Második LEOPOLD meg-koronáztatása alkalmatosságával a' Pofoni szőlő műves tzehek vala szerentséje ezen ökröt meg-sütni. Ezen ökör 3. egész napokig süttetetik, ez előtt pedig aranyozott szarvakkal, gazdag takaróval, és minden színű pántlikákkal fel-ékesítetve a' városnak főbb utzáin muzsika szóval fel 's alá hordoztatik.

len létében közönséges nézésre ki-tétetnek, (m) azután pedig ő Felsőségének, és az Ország Rendjei között ki-rendelt Követeknek jelen léteekben az arra rendeltett vasas ládában bé-tétetik, és az 3. különböző záarakkal bé-zárattatik, melyek között a' közbülsőnek a' kulcsát a' Király, a' más kettőnek pedig a' két Korona őrizők magokhoz vészik. Ezzel a' közepén a' Király, oldalaslag pedig a' Palatinus, Primás, Ország Bírāja, és a' Magyar Országai Kancellárius petsétjeivel bé-petsételtetvén, a' szokott helyre, és őrizet alá tétetik.

(m) Ez most a' Primás udvari kápolnájában esett meg.

HARMADIK SZAKASZ.

A Koronázás után való Pompákról.

A' mostan kegyelmesen uralkodó II. dik Leopold felséges Király pompás bejövételének estvéjén nem különben az ő negyedszülött Fijának Leopold Sándor Fő-Hertzegnek egyező akarattal lett Palatínussá való választásakor a' Tanács Háznál felemeltetett győzedelmi kapu, nem különben az egész város, és a' Koronázás napja estvéjén a' Hertzeg Grasalkovits Palotájais egészlen megvilágosítva valának. Ő Hertzegsége is a' Primás ezen örvendetes napon a' maga nyári palotájában lévő kertben egy igen pompás és mesterféges tűzi játékot adott, mellyet ama híres Stiver készített, mellynek ő Felsége az itt jelenlévő Fő Hertzegekkel, és Hertzegnékkal, a' Nápolyi Királlyal, és Királynéval, Császári Ministerekkel az Ország Rendjeivel, és majd egész Posony várossal szemlélői valának, melly tűzi mesterfégek alatt a' győzedelmi kapukon az egy-

egymást fel-váltó zengedező muzsikák, és egész éjjel a' városnak minden úttzáin az öröm kiáltó népnek lármái hallattanak. Az itten lakó Zsidók is a' magok zsinagógájok előtt egy győzödelmi kaput állítának fel, melly hasonlóképen meg-világosítva, és muzsikásokkal meg-rakva vala.

Ugyan ezen örvendetes napon dél után a' városnak egyik piatzán magasan fel-állítatott helyről, fejr és fekete tzipók, nem külömben fejr és veres bor osztogattatott ki a' nép között. Az állás pedig a' rajta valóval együtt a' népnek szabad tetzésére engedtetett.

Két napokkal ezután engedelmet kére az város Tanátsa ö Felfégétől a' szokott ajándékoknak bé-mutatására, mellyre ö Felfége a' következő napon reggeli 9. órát rendelvén öszve gyülenek a' város Tanátsos férfiai a' Királyi külső szobában. Az említett ajándékoknak vitele pedig illy rendel ment a' városnak főbb utzáin.

1. A' város Kapitánya Ló háton.
2. A' városi Lövő Seregnek táborig mősikásai.

3. Egy osztály Városi gyalogság.

4. Egy kalászosokkal és ágakkal fel-
 ékesített Szekér húsz zsák Zabbal, mel-
 lyeken a' Város tüzimerei valának, ez előtt
 mene a' Vásár-Bíró tsínos Magyar öltö-
 zetben a' Kalapján egy búzakarálásokból
 és mezei virágokból való bokrétával, az
 egyik kezében egy veresre festett ara-
 nyozott abrantsú vékát, másokban pe-
 dig egy meg-aranyozott tsapó deszkát
 tartván. Utánna mentenek két Szolgák,
 minden féle színekkel ki festett, és meg-
 aranyozott Köpétzékét vivén.

5. Ezek után méne egy kék színű
 Szekér, két veres, és meg-ezüstözött a-
 brantsú hordókkal, mellyek között min-
 denikbe 10. akó jó féle 1779-dik eszten-
 dőbéli ó bór vala. Ez előtt menének két
 bor kultsárok szokott tsínos öltözetben.

6. Négy hízlalt ökrök aranyos Szar-
 vakkal, és Koszorúkkal, 's pántlikákkal
 fel-tzifrázva, mellyek között minden-
 ket selyem pántlikával körül font kötele-
 ken

C

ken egy egy tziifrán fel-öltözött Mészáros vezette.

7. Négy bornyúk, szintén úgy Pántlikákkal és Kofzorúkkal fel-ékesítve, mellyeket ugyan annyi tsínosan fel-öltözött Mészárosfiúk vezettének.

8. Négy gyenge báránycák, mellyeket rózsza színű pántlikákon ugyan annyi
8. 10. elztendős Mészáros Leánycák vezettének, a' báránycák, szintén úgy felvalának tziifrázva, a' leánycák pedig igen ékes erdélyi Juhászné ruhákban valának fel-öltöztetve.

9. Két fel-nevekedett Aszszony személyek Magyarosan fel-öltözve vivének egy mindenféle virágokkal meg-rakott Kosárban 12. Mákos és diós Kalátsokat.

10. Hat tsínosan fel-öltözött Kenyér sütő Ifjak hat tizta búzából sült Kenyekkel, melly mind egyik fél Posonyi mérőből vala, igen szépen font, és fejeir Tafotával meg-bélelt Kosarakba. Nem különben egy öt elztendős gyermek az
ő nagy-

ő nagyságához alkalmaztatott kenyérrel
hasonló Kosárba.

11. A' városi Polgárfág Musikásai
fúvó szerszámokkal.

12. Egy osztály városi gyalog katoná-
náfág.

13. Az Út Komissárius lovagolva.

Midőn ezen egész Pompás készület Ő
Felsőségének szállásához a' Primás Palotá-
ja eleibe meg-érkezett volna, a' Városi
gyalogfág kerek formában állott, hogy
az számosan oda tódúlt népet meg-tar-
tózta, az egész Tsászári Udvar pedig
a' Nápolyi Királlyal, és Királynéval,
a' Palota külső állásáról ezen aján-
dékokat kegyelmesen meg - tekinteni,
és igen kedvesen venni méltóztattak.
Vilfza térvén ezen Felsőges szemé-
lyek a' szobában, a' Városi Tanács Ő Fel-
sége eleibe fel-hívattatott, melly alkal-
matossággal a' Város Bírása egy rövid
fontos mondásban, kéri vala Ő Felsőségét,
hogy ezen tsekély ajándékokat, mint a'

C a

V a

Városi Polgárlág meg-szakadhatatlan hűségének áldozatját kegyelmesen el-fogadni méltóztatnék. Mellyre Ő Felsőge igen kegyelmesen válaszolt, és a' Várost a' maga kegyelmeslége, és óltalma felől bizonyosá tette. (n) Ezek el-menvén parantsolá Ő Felsőge, hogy a' Bárányokat és Kalátsokat vivő gyermekek, (o) nem kü-lömben a' kenyér hordozó sütő Legények fel-hívattatnának, melly meg-lévén, el-ál-lította őket két felől a' külső szobában,

a'

(n) A' Város Bírāja, és Polgármestere ez alkalmatossággal egy 15. aranyokat nyomó, a' Tanátsbéli Férfiak pedig egy két lat nehéz-ségű arany, és ezüst emlékeztető pénzeket nyertének.

(o) A' Báránykákat, és a' kalátsokat vivő Leánykáknak ő Felsőge 2. aranyokat nyomó arany, és 2. lat nehézségű ezüst, a' Tanátsban lévő Tiszteknek 150 ezüst emlékeztető Pénzeket, az ajándékot vivőknek pedig 100 folyó aranyokat küldeni méltóztatott.

a' mellyben Ferentz Fő Hertzeg feleségestől, a' Nápolyi Királlyal, és Királynéval és egynehány Fő Udvari emberekkel valának, azután pedig többen-is gyülekezének, a' kik ezen embereket megtekintven, kinek kinek állapota és Neve felől tudakozódának. A' Nápolyi Király ő Felségének leg-jobban meg-tetzének a' Kalátsok, mellyet látván a' Város Pólgármestere, parantsola egy Kosárt eleibe vitetni. Mellyből Ő Felsége egy mákost ki vevén Ferentz Hertzeggel, és Hertzegnével belölte jó ízűen evett.

Egyik a' bárányt vivő gyermekek között kéré, hogy az ő beszédjét Ő Felségek Kegyelmesen meghalgatni méltóztatásának, melly meg-lévén, Ferentz Fő-Hertzegné az ajánlott Bárányt kegyelmesen el-vevé, és mivel az Ő Felségének a' Királynénak vala fel-szentelve, fogadá, hogy Bétsben leendő vizfsza menetelével Ő Felségének nem tsak meg-mondaná, hanem fel-is ditsekednék velle. Hasonló beszédet monda egy városi sütő Mesternek öt esztendősi fiatskája-is, melly hason-

lónlóképen igen kegyelmesen fogadtott. (p)

(p) Két nappal azután az ide való szállós gazdák is hasonló ajándékot mutatának bé ő Felfégének, melly áll vala három teli kosár szállókból, mellyek között némelylek rendkívül nagyok valának. Négynek közülök vala az a' szerentsége ezen ajándékot ő Felfégének által adni, a' kik között az egyik magától egy rövid beszédet mondott. Ő Felfége ezen ajándékot is kegyelmesen el-fogadta, és mindeniknek két latot nyomó ezüst emlékeztető pénzt adata.

